

FORSKNINGSEVALUERING

EN MANGESIDET PRAKSIS I ET HISTORISK PERSPEKTIV

Oplæg på UBVA symposium "Hvad er god forskning? Og hvordan skal vi måle det?",
9. november 2023

Hanne Foss Hansen

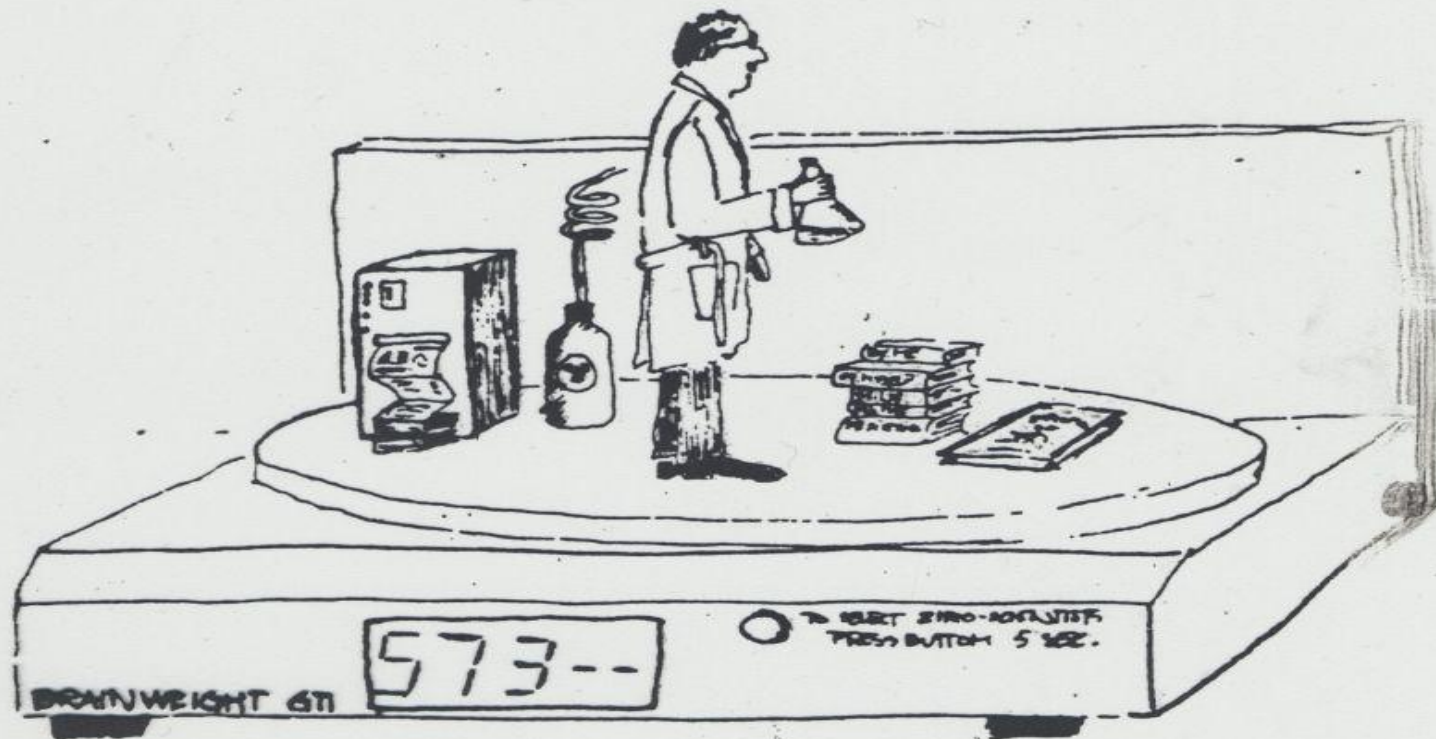
BUDSKAB

- 1) Forskningens verden er gennemsyret af forskningsevaluering.
- 2) Der er ingen enkle løsninger til måling af kvalitet – heterogenitet på tværs af discipliner og forskningsområder.
- 3) Klassisk peer review er presset. Stadig flere "nemme" metoder i form af bibliometri/citationsindikatorer tilbyder sig. De måler ikke (entydigt) kvalitet.
- 4) Institutionaliserede kritiske røster er værd at lytte til og handle på basis af (Leiden Manifesto 2015, ARRA 2022).
- 5) Ændret kontekst: Fra at være hverdagsrutine i et relativt autonomt selvstyrende forskersamfund foregår forskningsevaluering i dag i et meget konkurrencebetonet system, der er indvævet i ledelse.

FORSKNINGENS VERDEN ER GENNEMSYRET AF FORSKNINGSEVALUERING

- Mange genstande/evaluander: Fra manuskript til nationale forskningssystemer
- Mange kriterier: Kvalitet – et flerdimensionelt begreb – og hertil produktivitet, relevans, impact, organisering...
- Mange kontekster og formål: Beslutningsgrundlag (ja, nej, prøv igen), kontrol, udvikling(potentiale), legitimering (symbolsk?)
- Tid: Ex-post (CV baseret), ex-ante (potentiale), ongoing (praksis i god gænge?)

Ønsket om den enkle løsning er urealistisk.

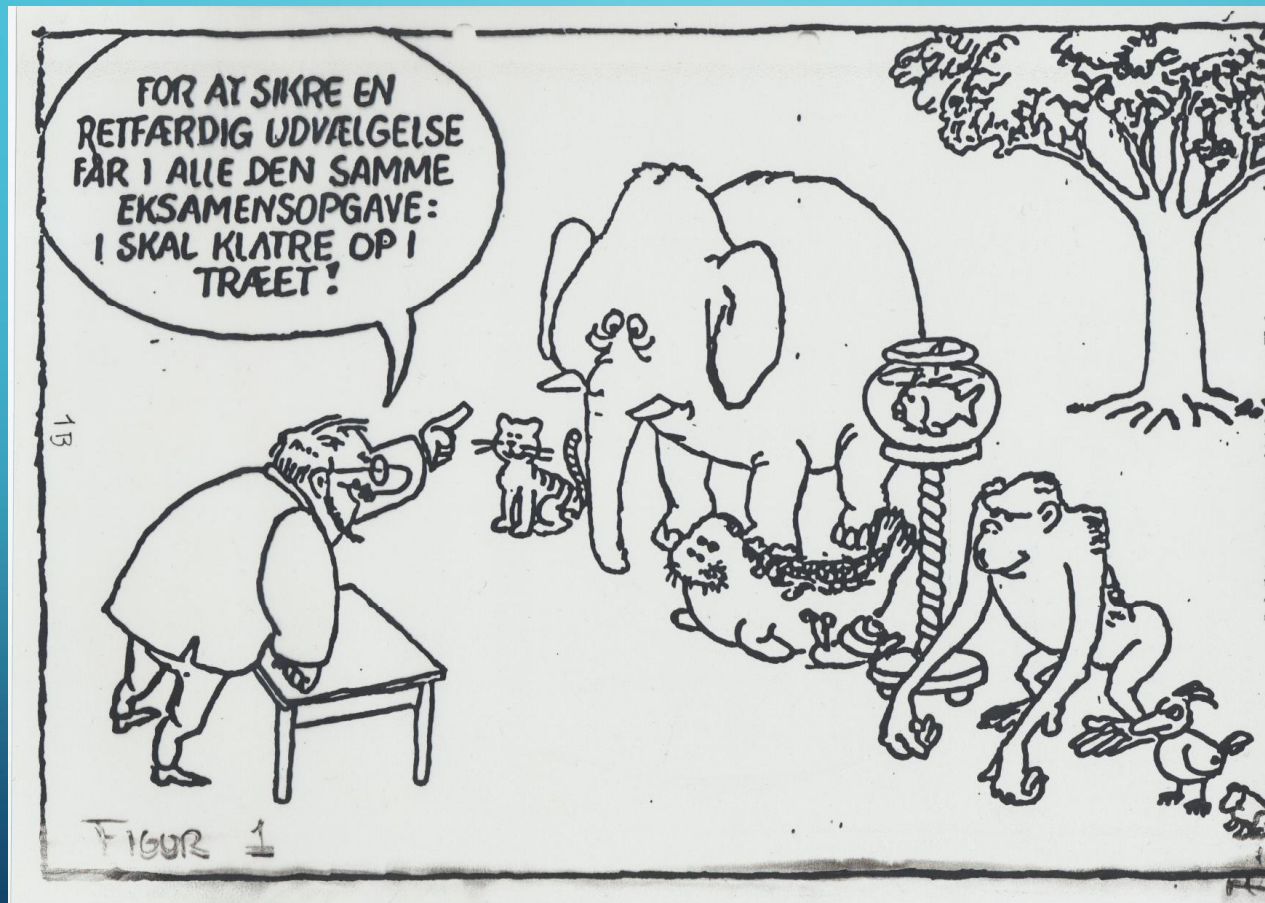
PEER REVIEW ER DEN KLASSISKE METODE

- Vurdering af kvalitet af publikationer og publikationsporteføljer (forskere)
- Læsning af første-ordens materiale
- Homogent fagfællepanel - krydskontrol
- Summativ konklusion (accepteret/kvalificeret, ved stillingsbesættelse tidligere også rangering)
- Klassisk peer review central mekanisme i et relativt autonomt selvstyrende forskningssystem. Åbenhed var fundament for kvalitetsdiskussion.
- Klassisk peer review presset.

BIBLIOMETRI OG INDIKATORER VANDT UDBREDELSE FRA 1960'ERNE

- Publikationstælling: **Produktivitet** (i forskellige publiceringsarenaer).
- Citationstælling: **Synlighed** (kvalitetsaspekt?).
- Et stadigt voksende antal databaser og citationsindeks (H-indeks, i10-indeks, G-indeks, JIF mv.) tilbyder "nemme" men uholdbare løsninger.
- Mekanistisk anvendelse problematisk – kan også skabe forvridninger.
- Anvendelse på individniveau problematisk mens dialogbaseret anvendelse på aggregerede niveauer kan være nyttigt.
- Grundlæggende: Snævre grænser for sammenlignbarhed - variationer mellem forskningsfelter i publicerings- og citeringspraksis.

Begrænsninger for (mekanistisk) komparation

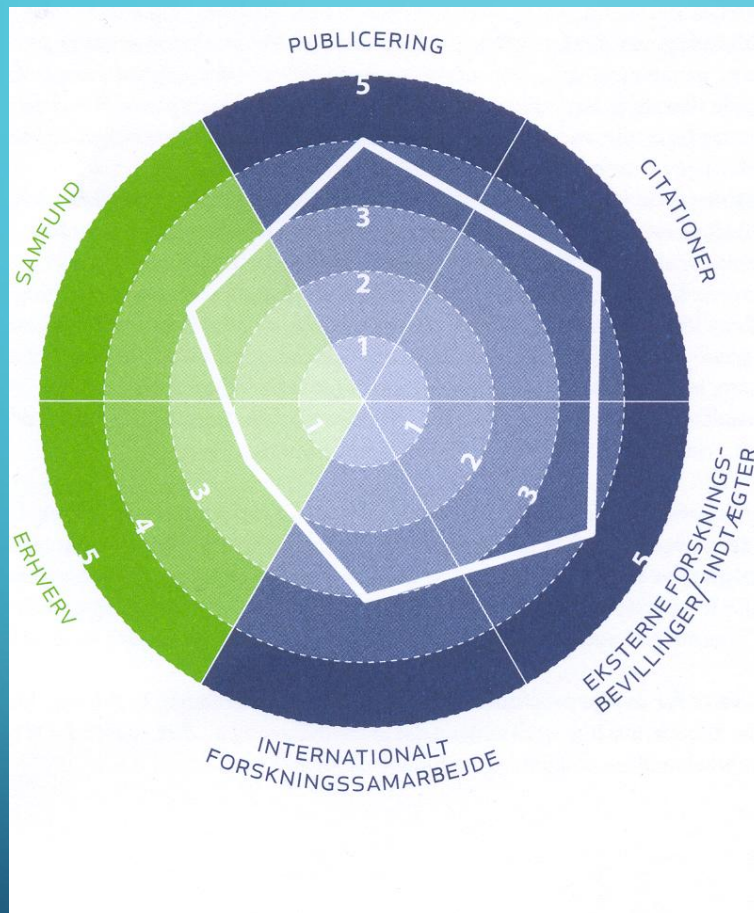
METODERNE BLANDES, NYE FORMER FOR PEER REVIEW OPSTÅR

- **Informed and standardsbased peer review:** Publikationstælling og citationstælling inkluderes i klassisk peer review ved stillingsbesættelser – på foranledning af ansøgere, peers og/eller ledere. Bliver særligt problematisk ved brede stillingsopslag.
- **Modified peer review:** Forskningskvalitet på gruppe-, institut-, disciplin- og universitetsniveau. Anden-ordens materiale, site visits, heterogene paneler – topforskere dækker hvert sit delfelt – risiko del og hersk
- **Extended peer review:** Hvordan fremmes forskningskvalitet (organisering, struktur, ledelse, strategi mv.). Heterogene og multiprofessionelle paneler.

ANDRE METODER

- Indikatorer fx relateret til at tiltrække funding, netværk, interaktion med praksis etc.
- Impact – kan der påvises brug/gennemslagskraft i praksis (politik, innovation) – hvor langt i kæden kan forskere stilles til ansvar? Videnberedskab er fortsat vigtigt i en tid hvor missionsorienteret forskningspolitik er det store ord.
- Rankings af institutter/institutioner (f eller f+u)
- Nationale evaluerings- og finansieringssystemer (BFI i DK, tellekantssystem i Norge, RAE/REF i UK etc.)

EN INTEGRERET MODEL

Danmarks Forskningspolitiske Råd: Et værktøj til vurdering af forskningens kvalitet og relevans. København, 2006.

BUDSKAB GENBESØGT

- 1) Forskningens verden er gennemsyret af forskningsevaluering.
- 2) Der er ingen enkle løsninger til måling af kvalitet – heterogenitet på tværs af discipliner og forskningsområder.
- 3) Klassisk peer review er presset. Stadig flere ”nemme” metoder i form af bibliometri/citationsindikatorer tilbyder sig. De måler ikke (entydigt) kvalitet.
- 4) Institutionaliserede kritiske røster er værd at lytte til og handle på basis af (Leiden Manifesto 2015, ARRA 2022).
- 5) Ændret kontekst: Fra at være hverdagsrutine i et relativt autonomt selvstyrende forskersamfund foregår forskningsevaluering i dag i et meget konkurrencebetonet system, der er indvævet i ledelse.

Forskningsevaluering foregår i en fag-, og organisationspolitisk arena, hvor anerkendelse (symbolsk kapital) og ressourcer fordeles, hvor interesser mødes og forhandles og aktiviteter (de)legitimeres.

Tak for opmærksomheden

